

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

50. An Moniales cum lice[n]tia Abbatissæ, seu Præлата possint præbere
confessario ultra justu[m] stipendium assignatum aliquid amplius? Ex quo
infertur, quod qua[n]do famuli serviu[n]t Monasterio cum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

praecesserunt: nam donatio antidotalis, quae dicitur remuneratoria, non est proprie, & strictè donatio, vt aperte colligitur ex l. *Atrilius Regulus ff. de donatio- nibus*. Et ratio est: quoniam, qui donat, gratis omnino, & liberaliter donat: sed remuneratoria donatio fit propter beneficium: quo aliquis bene de nobis meritus est: efficitur ergo hæc donatio de re ex gratitudinis virtute, moralique honestate debita, & hac de causa non debet computari inter simplices donationes. Ita Homobonus in *exam. Eccles. par. 1. tract. 1. cap. 6. quest. 28*. Valerus *ubi sup. ver. donatio, diffi. 2. num. 2*. Ioan de la Cruz in *director. conscient. part. 1. præcep. 7. art. 2. dub. 2*. Azorius *part. 3. lib. 11. c. 1. q. 2. & cap. 2. q. 3*. Molina de *inst. tom. 1. tract. 2. disp. 244. n. 3*: & communiter Iurifconsulti, & Theologi: & in terminis nostræ Bullæ ita etiam docuit Hieronymus de Cenedo de *paupertate relig. dub. 27. per 108*. Bartholomæus à S. Fausto in *thes. Relig. lib. 8. q. 227. num. 4*. Riccius in *praxi, tom. 1. & in 3. par. decis. 227. n. 4*. Bonacina de *contract. disp. 3. q. 12. punct. 1. n. 6*. Paulinus Berti in *exposit. huius Bullæ, quest. vltim. cas. 7*. Ioan. Valerus in *differ. vtriusque fori, verb. munera, num. 97*. Rodriguez in *quest. regul. par. 1. q. 27. art. 6*. Scortia in *Constit. Pont. epis. 158. theor. 396*. Peirinus de *Relig. tom. 1. cap. 2. q. 2. §. 6*. & ante omnes Souza in *expos. huius Bullæ §. 1. n. 65. & 66*.

3. Restat modò respondere ad argumenta contraria. Idè ad primum respondeo, Pontificem in hac Bulla prohibere illas donationes indirectas, quæ sunt in præiudicium Monasterij: & tales non sunt donationes remuneratoriæ: sed potius in utilitatem, & beneficium ipsius Monasterij: quia hæc donationes conferuntur propter beneficia, & utilitatem receptam, & incitant benefactores ad magis in posterum beneficiendum. Ex quibus patet, licitas esse munera largitiones, quæ sunt benefactoribus Monasteriorum, & etiam iis, qui sperant aliquando posse benefacere, quia similes largitiones dantur ad lucrum, siue (si ita loquimur) ad usuram, & potius in commodum, quam in damnum Monasteriorum redundant: quod nota quia quotidianum.

4. Ad secundum, exploditur sententia illorum DD. vt rectè probat Sanchez de *matrim. tom. 1. lib. 6. disp. 6. n. 11*. & sequent. Turrianus in *2. 2. tom. 2. disp. 76. dub. 6*. Cenedo *ubi supra, numer. 18*. & alij, qui communi calculo afferunt, valere donationem inter virum, & uxorem, si donatio remuneratoria sit. Sed quia tales donationes remuneratoriæ à Religiosis factæ possunt esse vitæ merita, & excedere beneficia recepta, quaeritur modò.

RESOL. XLVIII.

An Religiosi, & Moniales possint largiri non solum dona equipollentia meritis, sed etiam ultra? Ex p. 1. tit. 6. Ref. 16.

§. 1. Negatiuè videtur respondendum: nam donatio remuneratoria debet meritis æquipollere, & in eo excessu est donatio simplex. Ita doctissimus Ioan. Petrus Surdus in *suis consiliis lib. 1. cons. 164. num. 33*. & Doctores penes ipsum, & probatur in l. *si sponsus §. circa, ff. de donat. inter vir. & vxor*. Vide etiam Parisium *lib. 3. cons. 90. num. 14*. Chalfaneum *cons. 7. num. 11*. Menochium de *arbitr. iudic. cas. 132. n. 5*. & alios.

2. Sed, quia, vt ait D. Thom. 2. 2. *quest. 106. art. 1*, gratitudinis lex postulat, sepe plus reddi, quam sit acceptum, idè in terminis nostræ Constitutionis puto cum Ioan. Vallero, *ubi sup. num. 97*. Religiosos,

Tome VII.

seu Moniales non solum posse, quantum satis est, ad satisfaciendum muneribus obsequiis, acceptis; sed etiam aliquid ultra, bitrio boni, & cordati viri, donare. Et pro hac sententia Valerus citat Cordubam, & Nauarrum, & illam nouissimè tenent Cenedo, & Sanchez *ubi supra*.

3. Et vt aliquid in particulari ad tollendos scrupulos dicamus, puto donationem remuneratorem esse contra Constitutionem Clementis, quando excedit valorem meritorum, & beneficiorum: in quarta parte. Vt si, v. g. valeant duodecim, & à Religioso, seu Moniali, donentur sexdecim. Sic tenet Barbosa in l. *que datus 34. num. 60. ff. soluto matrim. & Nauarrus de reddit. quest. 1. num. 91*. & probabilem hanc opinionem vocat Sanchez de *matr. tom. 1. lib. 6. num. 9*. & post illum Hieronymus Cenedo de *paupertate religiosa, dub. 17. n. 13*.

RESOL. XLIX.

An liceat aliquid dare proprio loci Ordinario ex causa benedictionis, vel susceptione habitus Religionis, seu professionis Monialium? Ex p. 1. tit. 6. Ref. 24.

§. 1. Negatiuè videtur respondendum ex verbis Bullæ. Et ita docet, illam explanando, Paulinus Berti p. 2. fol. 416. col. 2. Hieronymus à Sorbo in *compendio privileg. ver. dare, fol. 194*. & alij.

2. Non tamen reticebo, Ioan. Valerum in *suis differ. vtriusque fori, verb. munera, num. 81*. supra dicta verba Bullæ intellexisse de muneribus pecuniariis, ac de aliis donis, tanquam pro pretio prædictorum spiritualium: sed si gratis aliqua dentur in remunerationem, vt probat textus in *cap. 2. placuit. 1. quest. 2*. Ingratitudo enim ad minimum est peccatum veniale, vt probat D. Thomas 2. 2. *quest. 107. art. 3*. Absit tamen credere, Papæ mentem fuisse tollere gratitudinis virtutem, maxime à personis religiosis, eximereque Moniales ab ea obligatione, per quam cuncti tenemur exhibere nos gratos benefactoribus nobis c. *Ecll. iuncta ibi Glos. 12. quest. 2*. Faciunt latè tradita per Nauarrum, circa hanc obligationem gratitudinis, & remunerationis, in *lib. de reatib. eccl. quest. 1. n. 36*. Hæc omnia Valerus.

RESOL. L.

An Moniales cum licentia Abbarissa, seu Prælatæ possint præbere Confessario ultra iustum stipendium assignatum aliquid amplius?

Ex quo inferitur, quod quando famuli seruium Monasterio cum magna fidelitate, his etiam ultra salarium iustum potest dari aliquid amplius, quia non est proprie donatio, sed beneficij remuneratio. Ex p. 1. tit. 6. Ref. 17.

§. 1. Respondeo affirmatiuè, si seruiat cum magna charitate, patientia, assiduitate, &c. Ita in terminis Scortia in *Bull. Pont. epis. 158. theor. 395*. Bartholomæus à S. Fausto in *thes. Relig. lib. 8. quest. 227. num. 7*. vbi sic ait: [Quando famuli pro certo salario inferuiunt Monasterio cum magna fidelitate; his etiam, ultra salarium iustum potest dari aliquid amplius; quia non est proprie donatio, sed beneficij remuneratio.] Sic ille. Et ante hoc etiam docuerat Paulinus Berti in *explicat. huius Bullæ, quest. vlt. cas. 6. fol. 423*. Sed hæc omnia, & similia limita, & intellige nisi præcepto Superioris

Z 3 arcata

Quæ nunc arctata sit in hoc eorum facultas. Vide infra Resol. 22.

RESOL. LI

Virum Abbatisse possit concedere licentiam donandi Monialibus, quam potest Prælatus Regularis suis Religiosis?

Et an supradicta Abbatisse possit concedere Monialibus licentiam habendi peculium & facultatem conuertendi in proprios usus, quæ propriis operibus acquirunt? Ex p. 1. tr. 6. Ref. 22.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondendum est. Et ita docet Sanchez in sum. tom. 2. lib. 7. c. 19. num. 44. Fautus in thes. Relig. lib. 8. quest. 221. & alij. Et ratio est: quia Abbatisse habet liberam administrationem bonorum Monasterij, sicut Abbas, vt docet Panormitanus cap. 2. num. 4. de his, quæ sunt à Prælato. Vnde, secundum aliquos, potest dare licentiam expendendi decem ducatos; nam talem licentiam potest dare Prælatus, vt docet Corduba in sum. quest. 54. dub. ult. Lopez de contrah. lib. 2. c. 40. Nauarr. de resit. lib. 3. c. 1. p. 3. dub. 1. n. 169. Ioan. de la Cruz de statu Religionis, lib. 1. c. 3. dub. 5. concl. 1.

2. Imò potest Abbatisse concedere Monialibus licentiam habendi peculium, quando potest Superior Religionis illam concedere, & facultatem conuertendi in proprios usus, quæ propriis operibus acquirunt. Doctores, hæc omnia docentes, inuenies apud Sanchez, vbi supra qui benè limitat hanc doctrinam, nisi ex consuetudine, aut Constitutionibus illius Religionis, aut præcepto Superioris Prælati, arctata sit eius facultas. Vide Rodriguez in quest. regul. tom. 1. q. 17. art. ult.

RESOL. LII.

An Religiosi recipientes in Monasterijs aliquem, non occasione transitus, vel deuotionis, sed recreationis causa, incidant in penas huius Constitutionis Clem. VIII? Ex p. 1. tr. 6. Ref. 14.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Bartholomæus à S. Fautus in thes. Relig. lib. 8. quest. 224. n. 5. Sorbo in compen. priuileg. verb. dare, in explicat. huius Bullæ, & Paulinus Berti etiam in explicat. huius Bullæ, in 10. casibus post. p. 2. principalem. cas. ult. & nouissimè Bonacina in tract. var. disp. 3. punct. 1. num. 12.

2. Sed tu contrarium tene cum Francisco Sousa in expos. supradictæ Bull. §. 7. n. 91. vbi ita ait: *Nota que de señalar la ley tres causas de venir los seglares à los Conuentos, no se sigue, que si vinieren por otras, no se podra hospedarles: lo vno, porque aquellos casos son exemplos, y en los semejantes corre la misma razon, y lo otro, porque no esta en aquello la fuerza, ni intento de la ley, sino en evitar gastos sumptuosos, y excessiuos, y ordenar se exercite la hospitalidad con moderacion religiosa, y como esto se guarde, poco importa, que el huésped venga al Monasterio por vna de aquellas causas, ó por otra, aunque sea por solo yrse à recrear con los Religiosos.* Ita ille. Vnde apparet, quàm benignè, & satis probè, hic Autor explanet in hac Bulla mentem Pontificis contra aliorum rigidas expositiones.

RESOL. LIII.

An Nouitij includantur in hac Bulla sub nomine Religiosorum?

Et ex doctrina huius questionis inferatur, quod Nouitij possunt confiteri coram omnibus Confessariis ab Episcopo approbatis, & quod Nouitij non incidant in casus referuatos à Superiore Religiosorum. Ex p. 1. tr. 6. Refol. 17.

§. 1. **R**espondent & optimè, non comprehenduntur. Fautus vbi sup. q. 206. Filliuc. tom. 2. tr. 34. c. 30. n. 60. Sorbo in comp. priuileg. verb. dare, in expos. huius Bullæ, & alij. Et ratio est: quia Nouitij non dicuntur Religiosi, vt benè notat gloss. in Clem. Relig. verb. Relig. & ibi Abbas n. 1. & Imol. n. 10. Vide etiam Sanchez in sum. tom. 2. lib. 1. c. 5. num. 12.

2. Hinc licet Religiosi non possint confiteri, nisi Confessariis, ab eorum Prælatis designatis, & si aliter facerent confessio esset nulla: atamen Nouitij possunt confiteri omnibus Confessariis ab Episcopo approbatis, & Confessio erit valida. Ita aduersus Vecchium in praxi Nouit. disput. 20. dub. 3. n. 3. & Magalam in part. 1. lib. 1. c. 8. n. 20. dicendum est, & ita tenent Molfesius in sum. p. 1. tr. 7. c. 14. n. 31. Rodriq. qq. regular. tom. 1. q. 27. art. 11. Homobonus in exam. Eccles. p. 1. tract. 5. c. 2. q. 13. Henriquez lib. 6. c. 16. n. 3. in Gloss. litt. X. & lib. 7. de Indulg. c. 22. n. 7. in gloss. litt. Z. & V. & alij. Item, Nouitij non incidunt in casus referuatos à Superioribus Religionum, quidquid in contrarium aliqui asserant; E ita possunt absolui absque eorum licentia. Ita Homobonus de bonis de cas. refer. p. 1. cap. 32. Florenus p. 1. c. 2. n. 7. de cas. referuat. Emanuel. Sà verb. casus, n. 8. Naldus in sum. verb. Nouitius n. 7. Gratius in append. lib. 1. c. 7. n. 69. & alij.

RESOL. LIV.

Virum Milites D. Iacobi, Alcantare, Calatrane, &c. includantur in hac Bulla, ita vt sit illis interdictum donare?

Ex quo deducitur an predicti Equites sint vere Religiosi, & gaudeant exemptione gabellarum, & etiam nouitij? Ex p. 1. tr. 6. Ref. 23.

§. 1. **N**egatiuè respondendum est: nam expressè in Bulla Summus Pontifex illos excludit. Ex quo colligitur, hos Milites esse verè, & proprie Religiosos: quia exceptio firmat regulam in contrarium. Et ita docent plures, & insignes DD. apud Sanchez in sum. tom. 1. lib. 4. c. 16. n. 11. & apud Gathiam de beneficiis, tom. 1. p. 1. c. 4. n. 11. & præter illos nouissimè defendit mordicus hanc sententiam Paulinus Berti in explic. huius Bullæ, p. 2. principalem. Cenedo de pauper. relig. dub. 50. n. 15. Fautus vbi sup. q. 203. & alij, quidquid in contrarium asserant DD. apud Sanchez, vbi supra & præter illos Ioan. de la Cruz de statu Relig. lib. 1. c. 2. dub. 3. concl. 2. Petrus de Ledema in sum. tom. 2. tract. 10. c. 8. dub. 3. concl. 2. Emanuel Sà verb. Relig. num. 41. Valentia tom. 3. disp. 10. q. 4. punct. 2. Molfesius in sum. tom. 2. tract. 6. c. 2. num. 30. Moneta de conferuat. ludi. c. 10. num. 389. Gratius tom. 1. conf. lib. 3. conf. 11. de Regularibus.

2. Sed tu tene primam sententiam: & sic, me confutente, Illustrissimus Senatus huius Urbis concessit dictis Militibus exemptionem gabellarum, quæ vulgò